

บทที่ 5

สรุปผลการวิจัยและข้อเสนอแนะ

สรุปผลการวิจัย

การศึกษาครั้งนี้เป็นการวิจัยเชิงบรรยาย (descriptive research) เพื่อศึกษาการใช้วิธีการทางภูมิปัญญาตะวันออกของผู้ป่วยผู้ใหญ่ที่มีปัญหาสุขภาพเรื้อรัง โดยศึกษาในผู้ป่วยผู้ใหญ่ที่มีปัญหาสุขภาพเรื้อรัง ที่มารับบริการสุขภาพแผนกผู้ป่วยในและผู้ป่วยนอกโรงพยาบาลของรัฐในจังหวัดสตูล จำนวน 235 ราย คัดเลือกกลุ่มตัวอย่างแบบเฉพาะเจาะจง

เครื่องมือที่ใช้ในการรวบรวมข้อมูล ประกอบด้วย 3 ส่วน ดังนี้ 1) แบบบันทึกข้อมูลส่วนบุคคลและข้อมูลการเจ็บป่วยของกลุ่มตัวอย่าง 2) แบบสอบถามเกี่ยวกับปัญหาสุขภาพเรื้อรัง ด้านร่างกาย จิตสังคมและจิตวิญญาณ วิธีการทางภูมิปัญญาตะวันออกที่ผู้ป่วยผู้ใหญ่ที่มีปัญหาสุขภาพเรื้อรังนำมาใช้และระดับความพึงพอใจ 3) แบบสอบถามด้วยคำถามปลายเปิดเกี่ยวกับความต่อเนื่องการใช้วิธีการทางภูมิปัญญาตะวันออกของผู้ป่วยผู้ใหญ่ที่มีปัญหาสุขภาพเรื้อรัง ได้รับการตรวจสอบความตรงของเนื้อหาโดยผู้ทรงคุณวุฒิจำนวน 3 ท่าน และทดสอบความเที่ยงของเครื่องมือด้วยวิธี ทดสอบซ้ำ (test - retest method) โดยนำแบบสอบถามไปทดลองใช้กับผู้ป่วยที่มีคุณสมบัติเช่นเดียวกับกลุ่มตัวอย่างที่จะศึกษา จำนวน 30 ราย ได้ค่าความเที่ยงเท่ากับ 0.80-1.00 ประมวลข้อมูลโดยใช้โปรแกรมสำเร็จรูป ข้อมูลส่วนบุคคลและข้อมูลการเจ็บป่วยของกลุ่มตัวอย่าง ข้อมูลเกี่ยวกับปัญหาสุขภาพเรื้อรัง การนำวิธีการทางภูมิปัญญาตะวันออกมาใช้ของกลุ่มตัวอย่าง วิเคราะห์โดยการแจกแจงความถี่และหาค่าร้อยละ ข้อมูลเกี่ยวกับความพึงพอใจในการนำวิธีการทางภูมิปัญญาตะวันออกมาใช้ของกลุ่มตัวอย่าง วิเคราะห์โดยการแจกแจงความถี่ หาค่าร้อยละ หาค่าเฉลี่ย ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานและแปลผลความพึงพอใจ และวิเคราะห์ข้อมูลการสัมภาษณ์ด้วยคำถามปลายเปิดเกี่ยวกับความต่อเนื่องของการใช้วิธีการทางภูมิปัญญาตะวันออกของผู้ป่วยผู้ใหญ่ที่มีปัญหาสุขภาพเรื้อรัง โดยวิธีวิเคราะห์เชิงเนื้อหา (content analysis) นำมาแจกแจงความถี่และหาค่าร้อยละ ทำการตรวจสอบความถูกต้องของข้อมูลที่ได้อาจารย์ที่ปรึกษา ได้ผลการวิจัย ดังนี้

1. ข้อมูลส่วนบุคคล ข้อมูลการเจ็บป่วยและการรักษาพยาบาล

กลุ่มตัวอย่างเป็นเพศหญิง ร้อยละ 57.03 และเพศชาย ร้อยละ 42.97 โดยมีอายุเฉลี่ย 52.11 ปี ระดับการศึกษาส่วนใหญ่จบชั้นประถมศึกษา ร้อยละ 37.87 จำนวนกว่าครึ่งนับถือศาสนาพุทธ ร้อยละ 57.87 มีสถานภาพสมรสคู่ ร้อยละ 64.25 ส่วนใหญ่ประกอบอาชีพเกษตรกรกรรม/ประมง ร้อยละ 25.53 มีรายได้ของครอบครัวเฉลี่ยต่อเดือน 5,001-10,000 บาท ร้อยละ 37.44 สำหรับสวัสดิการด้านการรักษาพยาบาล ส่วนใหญ่ใช้สิทธิบัตรประกันสุขภาพถ้วนหน้า ร้อยละ 70.21 ปัญหาสุขภาพเรื้อรังที่กลุ่มตัวอย่างมารับการรักษา 5 อันดับแรก ได้แก่ 1) โรคความดันโลหิตสูง 2) ปวดเมื่อยกล้ามเนื้อ 3) เบาหวาน 4) ปอดอุดกั้นเรื้อรัง/หอบหืด 5) มะเร็ง คิดเป็นร้อยละ 18.24, 16.21, 12.16, 9.12, 6.75 ตามลำดับ ระยะเวลาการเจ็บป่วยด้วยโรคเรื้อรังที่กลุ่มตัวอย่างเป็นมากที่สุด ได้แก่ น้อยกว่าหรือเท่ากับ 5 ปี คิดเป็นร้อยละ 61.27 การรักษาแผนปัจจุบันที่กลุ่มตัวอย่างได้รับมากที่สุด ได้แก่ การฉายา ร้อยละ 80.90 สำหรับประสบการณ์การใช้วิธีการทางภูมิปัญญาตะวันออกของกลุ่มตัวอย่างและครอบครัว พบว่ามีการใช้สมุนไพรมากที่สุด ร้อยละ 31.95 ระยะเวลาในการใช้วิธีการทางภูมิปัญญาตะวันออกของกลุ่มตัวอย่าง พบว่าร้อยละ 57.63 มีการใช้วิธีการทางภูมิปัญญาตะวันออกมากกว่า 15 ปี

2. การใช้วิธีการทางภูมิปัญญาตะวันออกของผู้ป่วยผู้ใหญ่ที่มีปัญหาสุขภาพเรื้อรัง

2.1 การใช้วิธีการทางภูมิปัญญาตะวันออกของผู้ป่วยผู้ใหญ่ที่มีปัญหาสุขภาพเรื้อรัง โดยให้กลุ่มตัวอย่างระบุวิธีการทางภูมิปัญญาตะวันออกที่นำมาใช้จัดการปัญหาสุขภาพเรื้อรัง พบว่าวิธีการทางภูมิปัญญาตะวันออกที่มีกลุ่มตัวอย่างนำมาใช้มากที่สุด 3 อันดับ ได้แก่ 1) สมุนไพร เช่น สมุนไพรต้มกิน กินสมุนไพรอัดเม็ด/แคปซูล สมุนไพรกินสด ประคบสมุนไพร อบสมุนไพร เป็นต้น 2) นวดไทย 3) การปฏิบัติตามหลักคำสอนทางศาสนา เช่น สวดมนต์/ภาวนา ละหมาด/อ่านคัมภีร์ อัลกุรอาน เป็นต้น

2.2 วิธีการทางภูมิปัญญาตะวันออกที่ผู้ป่วยผู้ใหญ่ที่มีปัญหาสุขภาพเรื้อรังนำมาใช้และระดับความพึงพอใจ ด้านร่างกาย ได้แก่ 1) การนวดไทย มีระดับความพึงพอใจปานกลาง 2) สมุนไพร มีระดับความพึงพอใจปานกลาง 3) โยคะ มีระดับความพึงพอใจมาก 4) สมาธิ มีระดับความพึงพอใจมาก 5) ชี่กง มีระดับความพึงพอใจมาก 6) การปฏิบัติตามหลักคำสอนทางศาสนา มีระดับความพึงพอใจปานกลาง ด้านจิตสังคม ได้แก่ 1) การปฏิบัติตามหลักคำสอนทางศาสนา มีระดับความพึงพอใจมาก 2) พิธีกรรม มีระดับความพึงพอใจปานกลาง 3) สมาธิ มีระดับความพึงพอใจมาก ด้านจิตวิญญาณ ได้แก่ 1) การปฏิบัติตามหลักคำสอนทางศาสนา มีระดับความพึงพอใจมาก 2) พิธีกรรม มีระดับความพึงพอใจปานกลาง 3) สมาธิ มีระดับความพึงพอใจมาก

3. จากการสัมภาษณ์ด้วยคำถามปลายเปิดเกี่ยวกับความต่อเนื่องของการใช้วิธีการทางภูมิปัญญาตะวันออกในผู้ป่วยผู้ใหญ่ที่มีปัญหาสุขภาพเรื้อรัง

3.1 กลุ่มตัวอย่างให้เหตุผลของการเลือกใช้วิธีการทางภูมิปัญญาตะวันออก เหตุผลหลัก คือ จากผลของการใช้วิธีการทางภูมิปัญญาตะวันออก ได้แก่ 1) ใช้แล้วลดอาการที่เป็นอยู่/อาการดีขึ้น/หาย 2) ทำให้จิตใจโปร่งใส/สบายใจขึ้น

3.2 ในปัจจุบันกลุ่มตัวอย่าง ร้อยละ 85.11 ยังมีการใช้วิธีการทางภูมิปัญญาตะวันออก วิธีที่คิดว่าใช้แล้วดีที่สุดหรือพึงพอใจมากที่สุดนั้นอยู่ และกลุ่มตัวอย่าง ร้อยละ 14.89 เลิกใช้วิธีการทางภูมิปัญญาตะวันออกวิธีนั้นแล้ว โดยให้เหตุผลในการเลิกใช้วิธีการทางภูมิปัญญาตะวันออก ดังนี้ 1) อาการไม่ดีขึ้น/ไม่หาย/ไม่ได้ผล 2) เดินทางลำบาก/ไม่สะดวก 3) ขณะนี้กำลังรับรักษาที่โรงพยาบาล 4) สมุนไพรมีราคาแพง 5) นวดแล้วรู้สึกเจ็บ 6) ได้ผลช้า

ข้อจำกัดในการทำวิจัย

1. การวิจัยครั้งนี้ เลือกผู้ให้ข้อมูลจากโรงพยาบาล ผลการศึกษาเกี่ยวกับการรักษาทุกราย มีการรักษาด้วยการแพทย์แผนปัจจุบัน กลุ่มตัวอย่างจึงเป็นกลุ่มที่มีการใช้วิธีการทางภูมิปัญญาตะวันออกในลักษณะผสมผสานกับการแพทย์แผนปัจจุบัน การศึกษานี้จึงไม่ได้สะท้อนการใช้วิธีการทางภูมิปัญญาตะวันออกในผู้ที่มีปัญหาสุขภาพเรื้อรังทั้งหมด

2. การวิจัยครั้งนี้ พบว่ากลุ่มตัวอย่างนับถือศาสนาพุทธและศาสนาอิสลามในจำนวนที่พอๆ กัน แต่ในการศึกษานี้ไม่ได้แยกวิเคราะห์ข้อมูลตามกลุ่มศาสนา ซึ่งมีความเชื่อด้านสุขภาพที่แตกต่างกัน และอาจมีผลต่อการใช้วิธีการทางภูมิปัญญาตะวันออกที่แตกต่างกันได้ ดังนั้นหากมีการศึกษาโดยแยกกลุ่มตัวอย่างตามศาสนาอาจทำให้เห็นความแตกต่างของการใช้วิธีการทางภูมิปัญญาตะวันออกในการจัดการกับปัญหาสุขภาพเรื้อรังได้

ข้อเสนอแนะ

จากการศึกษาเรื่องการใช้วิธีการทางภูมิปัญญาตะวันออกของผู้ป่วยผู้ใหญ่ที่มีปัญหาสุขภาพเรื้อรังที่มารับบริการสุขภาพของโรงพยาบาลในจังหวัดสตูล ผู้วิจัยมีข้อเสนอแนะในการนำผลการวิจัยไปใช้ดังนี้

1. ผลการศึกษายืนยันว่ากลุ่มตัวอย่างมีการนำวิธีการทางภูมิปัญญาตะวันออก ได้แก่ โยคะ สมาธิ ชี่กง และการปฏิบัติตามหลักคำสอนทางศาสนามาใช้ และพบว่าเป็นวิธีที่นำมาใช้ได้ผลเป็นที่

พอใจมากในการจัดการปัญหาสุขภาพเรื้อรังและยังเป็นวิธีที่ปฏิบัติได้ง่าย ประหยัด แต่ก็พบว่า ภูมิปัญญาตะวันออกวิธีดังกล่าวยังมีการนำมาใช้ไม่แพร่หลายมากนัก ดังนั้นจึงควรมีการให้ความรู้ ให้คำแนะนำและมีการส่งเสริมในการนำมาใช้ให้มากขึ้น เพื่อให้เกิดประโยชน์แก่ผู้ป่วยที่มีปัญหาสุขภาพเรื้อรังมากยิ่งขึ้น

2. ผลการศึกษาพบว่า วิธีการทางภูมิปัญญาตะวันออกที่กลุ่มตัวอย่างมีการนำมาใช้มาก ในการจัดการปัญหาสุขภาพเรื้อรังแต่ละอาการ ได้แก่ การนวดไทยใช้จัดการอาการปวดกล้ามเนื้อ/ ปวดเมื่อย สมุนไพรใช้จัดการกับอาการอ่อนเพลีย โยคะและสมาธิใช้จัดการกับอาการนอนไม่หลับ การปฏิบัติตามหลักคำสอนทางศาสนาใช้จัดการอาการด้านจิตสังคมและจิตวิญญาณ ซึ่งมีผลการวิจัยมากมายที่ได้พิสูจน์ผลดังกล่าว ผลการศึกษาที่ได้ครั้งนี้บ่งบอกถึงความนิยม ความเชื่อของกลุ่มตัวอย่างในการนำวิธีการทางภูมิปัญญาตะวันออกแต่ละวิธี ที่นำมาใช้ในการจัดการปัญหาสุขภาพเรื้อรังแต่ละอาการ ดังนั้นควรมีการส่งเสริมการนำวิธีการทางภูมิปัญญาตะวันออกแต่ละวิธี มาใช้ให้เหมาะสมกับปัญหาสุขภาพเรื้อรังแต่ละอาการ เช่น การส่งเสริมให้มีองค์การศาสนา พระ หรือผู้นำศาสนา เข้ามาเผยแพร่แนวทางที่ถูกต้องในการนำเอาหลักคำสอนทางศาสนา มาเป็นที่พึ่งทางจิตวิญญาณแก่ผู้ป่วยเรื้อรังในขณะที่นอนรับการรักษาตัวในโรงพยาบาล เป็นต้น เพื่อให้เกิดประโยชน์สูงสุดแก่ผู้ป่วยที่มีปัญหาสุขภาพเรื้อรังต่อไป

3. ผลการศึกษาพบว่า กลุ่มตัวอย่างได้นำวิธีการทางภูมิปัญญาตะวันออกที่หลากหลาย มาใช้ เช่น นวดไทย สมุนไพร โยคะ สมาธิ การปฏิบัติตามหลักคำสอนทางศาสนา พิธีกรรม เป็นต้น ดังนั้นทีมสุขภาพควรเปิดกว้างยอมรับ เมื่อพบว่าผู้ป่วยมีการใช้การรักษาหลายรูปแบบ และควรมีการพัฒนาตนเองให้มีความรู้ที่ถูกต้องในเรื่องภูมิปัญญาตะวันออกและการนำวิธีการทางภูมิปัญญาตะวันออกวิธีต่างๆ มาใช้จัดการปัญหาสุขภาพเรื้อรัง เพื่อเป็นแนวทางในการแนะนำที่เหมาะสม ในผู้ป่วยแต่ละราย และสามารถเป็นแหล่งข้อมูลช่วยให้ผู้ป่วยใช้ในการประกอบการตัดสินใจเลือกวิธีการรักษาได้เมื่อบุคคลเหล่านั้นต้องการ